

REDACTIA

Deák Ferencz-utca nrul 20.

ABONAMENTUL

Pe un an .. .. . 20 cor.
Pe jumătate an .. .. . 10 "
Pe 1 lună .. .. . 2 "N-rii de Duminecă pe an 4
coroane.Pentru România și America
10 coroane.Pentru România și străinătate
numeri de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Deák Ferencz-utca nrul 20.

INSERTIUNILE

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani
de fiecare publicațiune.Manuscripte nu se
înapoiază.

Telefon oras și comitat 502.

Lupta pentru limbă.

(*) În București, capitala României, Luni seara s'a dat luptă sângeroasă pentru apărarea limbei românești. Cum și în ce împrejurări, cetitorii noștri au aflat deja din amănuntele ce s'au publicat.

N'a fost un simplu scandal, iacă așa, pentru a demonstra; ci luptă înverșunată s'a dat, ore întregi demonstrații au ținut piept puterii armate, sunt nu numai număroși răniți, dar, din nefericire, au căzut jertfă până și vieți, din amândouă taberele...

E un paradox, de altfel, să zici: »amândouă taberele«, când vorba e de apărarea limbii românești, după cum paradox e și faptul ce ni-se prezintă: în București, centrul vieții românești, să fie necesar ca cineva să aperse drepturile limbei românești!

Și cu toate acestea, așa este.

Floarea neamului românesc, studențimea universitară, și peste tot tinerimea intelectuală din București, s'a simțit îndemnată să demonstreze contra celor cari în mijlocul capitalei, în templul limbei românești. la Teatrul Național, aduceau jignire limbei românești...

Se înțelege, dureroasa încăierare n'a intrat în programul demonstrațiilor și nu ni-se cuvine nouă, celor de aici, nici să cercetăm cine e responsabil pentru vărsarea de sânge, nici să aducem judecată.

Deplângem numai cele petrecute și ne ocupăm numai de partea națională a chestiei.

Scriitorul acestor șire a trăit mai mulți ani în București și a luat parte la multe și faimoase manifestațiuni și demonstrațiuni. Are însă impresia, după știrile primite, că de astă dată n'a fost vorba de demonstrațiuni pe care poliția de regulă îi împrăstie cu tulumbele (pompele) pompierilor, ori cu șarja gendarmilor călări, ci poliția și miliția s'au aflat în fața unei mulțimi adânc convinse de dreptatea cauzei pentru care demonstrează și atât de hotărâtă să aperse această cauză, în cât și-a pus în primejdie viața și unii au căzut chiar jertfă acestei înverșunate lupte.

Și nici nu se poate să nu fi fost ei convinși adânc despre dreptatea cauzei ce apărau. Un profesor universitar ca N. Iorga le ținuse o conferință caldă despre drepturile limbii naționale la toate popoarele și arătase, desigur nu fără oare-care indignare și rușine, că numai în România se întâmplă ca pătura superioară a neamului și acasă în familie și în conveniri mai largi, ba chiar când arangiază reprezentație teatrală, folo-

sește o limbă străină, ignorând cu desăvârșire limba românească.

Spiritele erau cu atât mai întăritate, cu cât nu era pentru întâia oară, când în Teatrul Național se aranjază reprezentațiuni într'o limbă străină, cea franceză, care ori cât e de cultă și frumoasă, tot străină este pentru Români. Și în nici un caz nu se poate răbdă ca pe scena Teatrului Național României — elita societății române — să joace într'o altă limbă de cât cea românească. Nu-s de cât puțini ani, de când aceeași elită socială din București, boierimea, aranjase reprezentație în limba franceză. Și atunci studenții au demonstrat... Se poate lua deci drept o *sfidare*, că după protestările d'atunci, boerii au mai stăruit pentru o reprezentație în limba franceză. Numai așa ne și esplicăm îndârjirea demonstrațiilor, numai așa ne esplicăm unanimitatea simpatiei pentru demonstrații. »Epoca«, organul partidului junimist, scrie că însuși Alteța Sa principele Moștenitor Ferdinand s'a exprimat cu multă simpatie pentru studenți și se preparase să meargă la reprezentație numai pentru că Augusta Sa soție e patroana societății »Obolul« (care aranjase reprezentația) și făgăduise că se va duce.

Că s'a zădărnicit această reprezentație de sigur că umple de bucurie pe toți Români. Că demonstrațiunile au avut urmări triste: vărsare de sânge și moarte de om, deplângem cu toții.

Slab popor am fi însă și nemernici, dacă și după cele întâmplare s'ar mai încerca cineva să nesocotească în România limba românească.

Nu-i destul, că jumătate din neamul românesc n'are norocul să-și poată cultiva limba cum ar dori, ci așa zicând ducem o nesfârșită luptă pentru drepturile limbii noastre?!... Ci să ni-se deie spectacolul puțin încurajator: limba românească să fie *nesocotită* în țara unde ea trebuie privită drept soare dătător de viață?!...

Librăriile din București sunt filiale ale celor din Paris: desfac mai multe cărți franțuzești de cât românești. În cele mai multe familii mari din România n'auzi decât franțuzește și rar afli o carte, revistă ori jurnal românesc, nu lipsește însă nicăiri cartea, revista ori jurnalul franțuzesc. Boerii cunosc mai bine Parisul și Franția de cât pe noi și nici unul la sută n'a văzut măcar în viața lui vre-un jurnal de dincoaci...

Cel puțin în public să nu mai fie permisă nesocotirea limbii românești, căci încolo: în viața familiară și așa va trece multă apă pe Dâmbovița, până ce boerii vor da limbii românești cinstea ce i-se cuvine.

Chestiunea macedo-română.

De Isidor Ieșan (Serajevo).

VI.

Luând în conziderare deci toate aceste amintite de până acuma, ne putem întrebă cu tot dreptul: Ce o să fie cu frații noștri din Macedonia și Epir, când vor fi ei părășiți de România, de unicul sprigin moral și material — căci Europa cea prea justă și prea frumoasă nici nu vrea să știe de ei, pe când inima ei cea gingașă se topește pentru Jidani, Armeni, Bulgari, etc. Ce marimimoasă e frumoasa Europa... Sărmana Europa!! — când se vor vedea Români abandonți de toți în mijlocul oardelor barbare ce le-a jurat moartea? Să stee ei la toate atentatele ce li-se vor face, și mai departe ca până acum, neactivi, nereacționari, să nu loviască înapoi precum o cere aceasta legea sfântă de apărare? Să aștepte poate ca să le vină »mura în gură«, sau până ce li-se vor pogori din cer ligioane de îngeri, ca aceștia să se lupte pentru ei? Să se lase de bunăvoie a fi jefuiți, omorâți »ascultând sfatul României, ca să tacă să nu se miște? Oare aceasta e dreptul sfânt al fiecărui om care e atacat de moarte, de a se lăsa a fi omorât? Oare nu există mai mult sânge viu și eroic în vinele Românilor din Pind, oare ei nu posedă mai mult bărbăția și energia ce o au avut-o odinioară sub renumiții Asanizi, Joanizi și sub Skenderbeg-Castriotul? Grecul e doar poporul cel mai laș, cel mai corupt de pe pământ.

Români din Pind ar trebui să-și strângă rândurile sub unul sau mai mulți conducători și să se opue bandelor grecești. Români trebuie să formeze cete de eroi, cari vor apăra familia, copiii, și femeile lor, avutul și nația lor.

Mărimea noastră a tuturor Românilor, dar mai ales a celor din Pind, trebuie de acum să fie: zece dinți pentru un dinte, zece ochi pentru un ochiu, zece capete pentru un cap, și nu cea creștină, pentru că noi n'avem de a face cu creștini, ci cu fiare sălbatice, stropite (udate) cu apă și lovite cu crucea, căci numai așa vom sili pe dușmanii noștri, pe hoții și asasinii noștri să aibă respect și frică de noi, și să ne deie pace, căci numai așa ne vom câștiga stima și respect față de Europa cea prea justă și humană.

Astăzi numai acela are respect și trecere înaintea altora, care știe lovi, care știe omorî. Cât timp ne-au arătat d. e. Japonezii numai porțelanele lor frumos lucrate și arta lor, și stăteau dealtmintrelea de o parte tăcuți și liniștiți, ei au trecut la noi de un popor debil, slab, prost, fără multă valoare și Europa îi disprețuia, dar de când Japonezii au dovedit, că ei știu bine și a omorî, pe loc s'au ridicat prestigiul lor înaintea Europei. Ei au devenit de odată un popor brav, energic, capabil, războinic, cu frumoase calități, cuminte, ba chiar și genial, în scurt el a devenit pe loc stimat, ba chiar și temut.

Tot așa un exemplu avem și cu poporul bulgar. Cât timp a stat el tăcut și liniștit, după războiul român-rus-turc din anul 1887, și să organizase abia într'un stat, lumea (Ennopa) nu-l băgase în seamă, și era aproape necunoscut, bagatelizat. Dar când au început Bulgarii a formă bande de hoți, de a pradă, a arde și a omorî, tot prin Macedonia, — sărmana Macedonia, dânsa e astăzi mereu pețită, de nu-și mai vede capul, de Bulgari, Greci, Sârbi, dar ea nu vrea să se mărite

HARTMANN JÁNOS

ARAD

Strada Rákóczi Nr. 15.

Atelier de mase de biliard, cheiuri, plumbi și alte lucruri pentru cafele

Studiile de specialitate mi le-am câștigat în cea mai mare și bună fabrică din Paris. Mese de biliard le blanșez în ori ce blanșă fără nici o lipire, pe cari apoi plumbii nu sar. La învitate merg ori și unde și în provincie, ducând pănură de a mea. Pentru lucrurile cumpărate din atelierul meu mai ales pentru cheiuri, iau re spundere un an de zile.

Pe lângă prețuri moderate vând și cumpăr plumbi folosite.

Pentru serviciu prompt și bun iau garanță.

Cheiuri făcute după modelul francez în ori ce mărime dela cor. 2—100. Mese de biliard vechi le transform în noue și le schimb.

nici după unul — tot din cauze politice voinde ei astfel să câștige cu forță teritor în Tracia, Macedonia Epir, și să formeze o Bulgarie mare până la Salonic și San-Stefano și dacă se poate și toată Peninsula-Balcanică, Europa a început de odată a vorbi și a se interesa de ei.

Se poate chiar cu drept zice, că Grecii au deprins abia dela Bulgari idea grandioasă de a forma imperii mari prin bande, prin omoruri, incendii și prădăciuni, pentru că Grecii au văzut prea bine ce efect puternic au avut bandele bulgărești (în decurs de vre-o câțiva ani deja), asupra Europei, încât abia în urma lor au eșit pe tapet «chestiunea Macedoniei» cu toate sbuciumările zădărnice până azi ale Europei, de a face în imperiul turc liniște și pace.

Tot acest efect vreau și Grecii să-l ajungă, și precum vedem scopul lor și și-au ajuns în mare parte. Austria e pe partea lor. Foile din Viena le fac mereu curte. Europa vorbește despre dâșii și mulți ordonatori ai grecizmului se interesează mai de aproape de ei, pe când despre Românii din Macedonia, faimoasa Europa nu știe nimic, pentru că Românul bietul e nobil, e blând, pacinic, e un element de ordine, și toate acestea nu face nici un efect înaintea faimoasei Europe. De aceea sunt Românii pretutindenea trecuți cu vederea.

Iată calitățile nobile psihice și psihologice extraordinare ale prea nobilei Europa. Iată cât plătește morala ei, și principiile ei nobile.

Deci fraților din Pind! Inarmați-vă la luptă, la luptă energetică. Loviți, loviți din răsuputeri înapoi, asta e dreptul sfânt de apărare al fiecărui om, a fiecărei ființe în lume. Dreptul de existență ne impune aceasta ca o sfântă datorie. Sfârșiți capetele hidrei, nimiciti pe un neam care e rușinea omenimei, și arătați lumii, că în vinele voastre mai curge un sânge de Român, că nu puteți lăsa să pice peste voi rușinea și bațjocura, ce o face un popor cu totul depravat, arătați lumii că sunteți eroi, și că știți și voi a omori, și a vă pune viața în apărarea familiei, a limbei și a drepturilor noastre atacate și călcate sub picioare și toată lumea vă va slăvi, va fi cu voi.

18 Martie 1906.

O înaltă datorință le incumbă cărturarilor români de pe sate: să meargă la casa comunală și să cerceteze lista electorală din tract, să vadă că dacă a fost lăsat afară vre-un alegător român, pe anul viitor să fie înscris negreșit.

In cele mai multe locuri în săptămâna viitoare comisia își începe lucrările pe sate. Fruntașii noștri să stee gata și să reclame dreptul de alegere al fiecărui Român. Dacă comisiile vor face nedreptăți, rugăm să fim înștiințați, ca împreună să facem cele de lipsă pentru a apela la comitat și chiar la Curie.

Ultimele încercări de pace.

— Criza. —

Ziua de astăzi a adus două încercări de a găsi o ultimă putință de-a ocoli nesocotirea pe față a constituției. Cea dintâiu și mai serioasă pornește dela fostul ministru-șef Széll a doua dela baronul Bánffy.

După știrea ziarului »Zeit« Coloman Széll a plecat la Viena.

Scopul călătoriei sale, afirmă această foaie, este de-a abține o audiență la M. Sa spre a face o ultimă propunere de soluțiune pacinică a crizei.

După propunerea lui, chestiunea militară va fi înlăturată din discuție.

După încredințarea șefilor opoziției pacea să poate face în oricare clipă cu condiția ca să se orânduiească noile alegeri!

Széll, urmează numita foaie, este gata de-a primi cârma pe baza programului său desfășurat la Sankt-Gotthard. El nădăduște să obțină la alegeri o majoritate favorabilă programului său moderat. Acțiunea lui Széll este pornită din îndemnul și în-

sărcinarea comitetului diriguitor al coaliției. Acesta este dispus să-l spriginească în cazul că alegerile să vor face imediat.

Am înregistrat starea aceasta deși ea trebuie primită cu rezervă. Căci în aceeași vreme din două părți ea este dezmințită. De o parte »Neue Freue Presse« afirmă că Széll a venit în afaceri particulare la Viena, de altă parte guvernul dezmente indirect știrea acestea în foaia sa oficioasă.

A doua încercare de a opri guvernul în ora a unsprezecea dela călcarea legii vine dela Bánffy. Într-o scrisoare deschisă lungă și limbută el se adresează guvernului și mai ales lui Fejérváry, rugându-l să nu calce legea prin amânarea alegerilor. El dovedește ceeace nu mai trebuie dovedit, că legea cere convocarea parlamentului în termen de 3 luni. Apoi zice că până acuma în Ungaria toate guvernele au făcut politică dinastică, dar guvernul acesta lucră împotriva intereselor dinastiei sfātuind coroana la un pas grav și fatal.

Guvernul răspunde într'un comunicat oficios în care își exprimă mirarea de cuvintele lui Bánffy. Căci încă cu câteva săptămâni în urmă Bánffy a spus unui redactor al lui »Budapesti Hirlap« că guvernul ar comite un atentat împotriva națiunii făcând acuma alegerile. El Bánffy ar îndrumă pe credincioșii săi, ca în cazul acestasă spriginească numai candidaturile kossuthiste. Această declarație reprodușă de toate foile nu a fost desmințită de Bánffy.

Cum să unește deci scrisoarea publică cu aceste cuvinte?

Scrisoarea lui Bánffy în realitate nu-i de cât o nouă încercare de-a câștiga popularitatea coaliției. O speculație grosolană care ar zice oricine că nu mai poate răuși. Dar să dovedește că, Bánffy este un psiholog bun. Ziarele vestesc, că scrierea lui a aflat un răsnet favorabil în coaliție. Cine ar fi crezut, că Bánffy va ajunge cândva popular. Nu poate fi un exemplu care să dovedească mai bine, mai clasic toată mentalitatea coaliției, a susceptibilității lor pentru orice măgulire, orice lingușire, care le bate în strună.

Tulburările din București.

Din »Secolul« de Joi:

Toată ziua de ieri, o mulțime de lume se perindă prin fața localurilor devastate de poliști și soldați.

Cel mai îngrozitor spectacol îl prezintă berăria Cooperativă. Cine n'a văzut interiorul acestei berării, nici nu-și poate închipui furia, cu care a fost totul devastat și distrus. Giamurile au fost sfărâmate în așa fel, în cât ți-se pare, că au fost măcinate. Mesele și scaunele stau sfărâmate în bucăți și trănite pe jos. Bucăți de marmură sunt pretutinderi răspândite. Toate ușile sunt sfărâmate și lovite cu patul puștei și baioneta.

Toți comercianții devastați au trimis o telegramă de protestare primului ministru, cerând despăgubiri pentru daunele suferite.

Conziliul de administrație al berăriei Cooperative, a cerut 6 mii lei despăgubiri.

Eri pe la orele 5 seara s'a dus la această berărie un procuror, care a dresat un proces verbal de starea în care se află localul.

Acelaș conziliu de administrație a trimis o telegramă A. S. R. Principelui Ferdinand comandant al corpului II de armată, prin care se plânge în contra devastării comisă de soldați.

Până aseară se mai aflau la spitalul Coltea opt răniți foarte grav. Cei civili prezintă toți tăieturi și lovituri la cap și pe frunte, iar soldații și gardiștii sunt de asemenea loviți cu pietre la cap.

Vre-o patru din acești răniți nu se știe încă dacă vor putea scăpa cu viață.

Cei mai mulți soldați răniți sunt însă la spitalul militar. Despre starea lor nu ne-au putut informa, căci se ține cel mai mare secret. Se spune însă, că unii din cei răniți ar fi sucombat.

Dl Iorga a ținut ieri curs de istorie în sala cea mare a universității din capitală. La curs a luat parte o afuență enormă de studenți. După curs și la intrarea în sală studențimea a manifestat călduros și zgomotos pentru dl Iorga.

Impresia generală. În ultimii 10 ani au fost numeroase manifestații de stradă în București, dar nici una nu luase proporții atât de sângeroase ca cea din seara de Luni. Lumea întreagă a fost îngrozită și puțini au fost aceia, cari au scăpat neatinși.

În lumea politică impresia este profundă. Pe de-o parte toți recunosc eroismul studenților și laudă sentimentele lor, iar pe de altă parte osândesc guvernul în terminii cei mai energici.

Dl C. C. Arion, care venise spre miezul nopții să vadă teatrul masacrelor polițienești, a exclamat:

— Acesta este sfârșitul guvernului.

Și în adevăr, toată lumea politică este de același aviz. Toți spun, că guvernul trebuie să plece cât mai curând și că dacă M. Sa Regele s'ar afla în țară, de sigur, că până azi guvernul ar fi trebuit să demisioneze.

De fapt, lumea politică socotește, că guvernul este ca căzut și nu mai stă, pe cât pentru expediarea lucrărilor curente.

Demisiunea dlor Moruzi și Davila. Deocamdată, ca un început a sfârșitului, dl Dim. Moruzi prefectul poliției Capitalei, a fost silit să-și prezinte demisiunea. Și dacă Nababul va primi, atunci opinia publică va ști să-l forțeze ca să dea acest început de satisfacție studenților.

În al doilea rând urmează demisia dlui Al. Davila, directorul general al Teatrului, ca prim-provocător al masacrelor.

Din România.

O scrisoare a dlui profesor N. Iorga. D. profesor N. Iorga a trimis »Universului« următoarea scrisoare, pe care o reproducem în întregime, întru cât ea restabilește anumite incidente ale evenimentelor petrecute.

Domnule Redactor,

Țiu să statornicesc următoarele iapte cu privire la frumoasa mișcare a studenților și la uritul, la singerosul și nevrednicul sfârșit ce s'a făcut, întru mărirea străinismului.

1. Agitația tinerimei românești, a lumii adevărat românești a pornit acum doi ani, când pentru întâia oară s'a reprezentat de Români piese franțuzești la Teatrul Național. Atunci demonstrația, care a fost întru câiva violentă, s'a suprimat cu pumnul.

2. Agitația de acum a acelorași strate adânci ale poporului nostru a fost adusă nu numai de reprezentația franceză, pe care societatea »Obolul« o anunțase la Teatrul Național, ci și de o serie de conferințele franceze ținute în așezăminte și insitute românești.

3. Ziarele au adus știri despre această mișcare încă de Vineri.

«În ziarul »Epoca« de Duminecă am tipărit un articol cu totul lipsit de personalități și de ațătări, prin care ceream Românilor buni să nu calce la reprezentațiile și conferințele anunțate pe zilele de Duminecă, Luni și Miercuri.

«Cursul meu de Dumineca trecută a fost ținut în condițiile materiale și în marginele care sunt îngăduite ori-cărui profesor. El răspunde adâncilor mele convingeri despre necesitatea unui traiu cu desăvârșire românesc pentru ori-cine se zice Român și-și are un rost în România. Pentru studenți el era o școală de naționalism curat, pentru mine el a fost îndeplinirea unei sfinte datorii.

»Numele conferențiarului de la Ateneu nici n'a fost pronunțat, cum nu se putea, de altminterea într'un curs, fie și în unul de Duminecă.

»N'am luat parte la demonstrația dela Ateneu, dar am putut să mă încredințez, că nici odată un grup de studenți și de cetățeni n'a servit mai demn și mai disciplinat un neștrămutat și izbăvitor principiu.

»Conferința mea de Luni n'am ținut-o ca profesor, ci în însușirea și în marginea drepturilor mele de cetățean.

»Ea trebuia să fie ținută întâiu la L și ea se fixase pentru orele 9, așa în cât nu era să fie înainte de reprezentația străină dela teatru.

»Ora s'a schimbat în 6, când s'a schimbat sala — cea dela Ligă fiindu-mi refuzată, — pentru a nu se plăti iluminatul.

»Conferința a fost precedată în adevăr de o convorbire cu dl Marghiloman, care mă îndemna să renunț la ea, de oare-ce nu se vor mai face asemenea reprezentații pe viitor.

»Am răspuns, că nu pot lăsa auditoriul chemat fără conferința anunțată, și că nu stă nici în voia mea de a stârni publicul nici în puterea mea de a-l opri.

»Am propus încă odată, precum propusesem Duminecă dlui Gr. P. Olănescu, a se înlocui partea bănească a reprezentației cu citiri făcute de mai buni scriitori români din generație mai în vârstă și cu o reputație incontestată. Aceasta nu s'a putut face.

»Conferința a arătat, începând dela cele mai vechi timpuri dezvoaltarea solidarității între clasele poporului român, care singură își poate asigura viața și înflorirea.

»Ea n'a cuprins nici o ațătare, s'a mântuit cu declarația că, dacă aș fi un tânăr și un student, aș face o singură manifestație, cântând imnul neamului și jucând atunci românește înaintea teatrului, unde piesele străine rămăneau să se reprezinte în liniște pe lângă protestația pacinică prin cântec și danț.

»Conferințele au fost stenografiate, ele se vor publica și originalul stenografic stă la dispoziția justiției.

»O deputație de studenți a cerut voie pentru cântece prefectului poliției, care a acordat-o formal.

»Studenții au cântat «Deșteaptă-te Române».

»De aici pot povesti acei oameni ai violenței cari au pricinuit o nenorocire de care nu le pare rău, pot povesti studenții inpuși și stropiți, dar nu pot povesti eu, nu pot povesti ca martor și nu pot povesti de durere și nu pot povesti de indignare».

Politica antibulgară a României în Dobrudja.

Sub acest titlu a apărut o lucrare în revista bulgară «Slavjanski Glas» din (1905 cap. 1. p. 18—30) de D. Usta-Genčov.

Această lucrare zice autorul, e un extras din lecțiunea despre geografia militară și statistica statelor balcanice, care lecțiune s'a cetit în școala de oficeri a principatului Bulgariei, iar îndemnul e univertizarea de 25 de ani dela încorporarea Dobrudjei către România.

Scriitorul bulgar vorbește despre serbarea din 15 Noembrie 1903 în Dobrudja și despre alocuțiunea ministrului președinte Sturdza de atunci, apoi despre telegrama regelui României; arată cum a trebuit România să primească pentru rodnica Basarabia în schimb Dobrudja, cumcă delegatul francez și italian au contribuit să peardă Bulgarii o parte bună din țara lor, mai cu samă partea de lângă Silistra, după cum a dorit România. Hotarul s'a apropiat prin această atâta de Silistra încât acest oraș și-a pierdut însemnata strategică. «Să știe, zice autorul ce rolă însemnată a jucat în războiul trecut între Ruși și Turci patrunghiul Silistra-Ruse-Șumen-Varna. Dorința comisiei europene a fost, de a slăbi puterea aceluia patrunghiul lângă Silistra. Delegatul rus colonelul Bogolinbov a fos unicul apărător al intereselor bulgare și a protestat contra decisul comisiei europene, dar n'a putut nimic face, căci maioritatea era pe cealaltă parte».

În lucrarea sa arată apoi suprafața Dobrudjei și hotarele acestei părți a României; hotare fără nici o bază geografică și etnografică. Atunci se aduce proclamația regelui Carol din anul 1878 către populațiunea Dobrudjei din care se critică partea despre Mircea, cel bătrân și Stefan cel Mare în Dobrudja, să amintește chiar în combatant al istoriei române învățatul francez Lejan,

care a zis că »istoria română în multe capitole nu diferă de un Român».

Dl Genčov critică administrația din Dobrudja, care se bazează pe legea pentru organizarea Dobrudjei din 1880, a cărei țintă e asimilarea elementului strein din acea provincie. Mai arată împărțirea Dobrudjei după județe administrative: Tulcea și Constanța, amintește «liga pentru romanizarea Dobrudjei¹⁾» din Tulcea, se ocupă apoi cu cenzorul școalelor bulgare, dl prof. univ. Ion Bogdan din București.

În lucrarea sa arată apoi cum se protejează Mohamedanii din Dobrudja, iar Bulgarilor, că nu să dă drepturi²⁾, să înșiră statistica românească a Dobrudjei din an. 1896 pentru a o critica.

În fine autorul bulgar atige chestia Românilor din Transilvania și Macedonia și zice din cuvânt în cuvânt: *Prin șovinism stau Românii puțin mai pe jos decât Magharii, Grecii și Serbii.*³⁾ Să plânge, că Românii uită legăturile străne din timpurile străvechi între Bulgari și Români, cumcă ei Bulgarii au jucat între Români o astfel de rolă culturală ca și Bizanțul între ei (?) Limba veche bulgară a dominat în palatele române, Românii au primit dela strămoșii Bulgarilor cu creștinismul și scrierea (cirilică).

Amintește curentele românești, unul pentru aliarea cu Magharii, altul că «nu e bine de a lăsa ca Bulgarii să formeze un stat mare și puternic, că nu trebuie nimănu dat inițiativa în Macedonia, căci dacă ar veni Macedonia autonomă și s'ar alătură odată principatului bulgar, ar putea cauza frică pentru Dobrudja».

În fine exclamă autorul «cât de bine voitori sunt Românii Bulgarilor și cât caută să susțină amicitia tradițională între ei!» »Dobrudja e perdută pentru Bulgari, și datorința patriotică impune ori-cărui Bulgar de a susține pe compatrioții lor din aceea parte». Teodor Filipescu.

Din străinătate.

Votul universal în Austria. Asupra proiectului de lege despre votul universal, de cari se leagă multe nădejdi, discuția se continuă în Reichsrath.

După o lungă discuție parlamentul a primit în genere proiectul, ce s'a dat acum unei comisii.

De când Gautsch a ținut memorabila vorbire despre necesitatea întrodurii votului universal după naționalitate, de atunci clasele aristocrate a diferitelor popoare, continuă o luptă înverșunată contra estinderii dreptului de vot. Marii Germani văd în această reformă primejduirea hegemoniei germane naționale.

Marii Germani se nuzesc, să înduplece și pe nobilii poloni contra reformei electorale. Marii Germani vor da un proiect, în care pretinde administrația deosebită în Galiția, iar față de acasta clubul polon a promis, că va vota contra proiectului de reformă. Se înțelege, că acestea două din urmă sunt foarte avantajoase pentru nobilime, căci pe de o parte vor lua contrapozitie față de drepturile popoarelor, iar pe de altă parte prin deosebită administrație în Galiția își vor întări domnia asupra poporului.

Eri a ajuns la vot acest proiectul. Majoritatea din Reichsrath a luat poziția pe lângă proiect, ce însămnă că majoritatea face politică contra drepturilor pentru popor.

Guvernul n'a fost așteptat, ca votarea să aibă un atare rezultat, dar se va folosi de ori ce mijloace ca reforma electorală să ajungă la izbândă.

¹⁾ Liga care poartă numai numele! Not. Cens.

²⁾ Dar cum tractează Rușii pe Românii în Basarabia? Not. Cens.

³⁾ «Po șovinism Romjanit stojat malko podolu ot Madzarit, Gjerciti Gjerbite. Iacă o mărturisire prețioasă! De la acest cunosător al neamului românesc am putea vedea că suntem departe de a fi așa de cum să recere dela un popor care vrea să existe. Not. Cens.

Conferența dela Algeciras. Algeciras. O telegramă a «Agenției Havas» spune:

Conferența se află întrunită actualmente în ședință plenară.

Situațiunea se prezintă favorabilă unei înțelegeri. Se crede, că o înțelegere va exista cu privire la punctele principale, dar că mai sunt oarecari dificultăți cari vor necesita mai multe ședințe pentru ca o înțelegere complectă să se poată stabili.

Mai mulți delegați, dintre cari delegații Franței și amicii lor, vor propune ca ședințele să se țină de acum încolo zilnic. Se crede, că această propunere va fi aprobată în unanimitate.

Contele de Welsersheimb a propus un amendament după care corpul diplomatic din Tanger să controleze poliția prin însărcinare dată inspectorului de poliție.

Baronul de Radowitz, delegatul Germaniei, a declarat, însă că chestiunea controlului poliției este pentru Germania punctul capital și a adăugat, că Germania ar fi silită probabil să se retragă, dacă acest principiu nu ar fi adoptat.

Delegații ruși au făcut obiecțiuni cu privire la împărțirea poliției în porturi.

Chestiunea Băncei nu a fost abordată. Ședința conferenței a luat sfârșit la amiază.

S'au ivit dificultăți foarte mari cu privire la chestiunea controlului de către corpul diplomatic al poliției în Maroc; totuși majoritatea consideră că spiritul de conciliațiune rămâne neschimbat.

Comitetul de redacțiune s'a întrunit eri seară spre a studia modificările de adus la proiectul de organizare al poliției.

Contele de Welsersheimb a declarat, că articolul 4 din proiectul austriac, privitor la Casablanca, se reirage.

Baronul de Radowitz, a declarat, că primește retragerea articolului.

Conferența a adoptat cele 5 prime articole cu mici modificări.

Ultimele trei articole, privitoare la inspecțiuni, a dat loc la o importantă discuțiune.

De nou se înarmează. Abea s'au alinat valurile făcute pe apele din Orient de năile de rezbel, mirosul de sânge încă se simte pe câmpul de luptă dela Liouyang, Mukden și în alte locuri; și deja stăm de nou în fața unui rezbel ruso-japonez, ce promite a fi tot atât de înspăimântător, tot atât de costisitor și pustiitor ca cel din trecut. Cele două puteri de stat încă nu s'au odihnit bine după lupta de un an și jumătate, n'au putut să se reculeagă cu totul după atâtea jertfe și încă sunt pline spitalele, cu cei răniți, și iată acele două state de nou vreau să-și măsure puterile.

Pașii pentru reînceperea resbelului, după știrile sosite, îi va face Iaponia și în atare mod, că va lua măsuri opuse cu dispozițiile din pacea dela Portsmouth. Se înțelege, că Rusia a fost pregătită la acestea și și ea face pașii de lipsă.

Vestea senzațională a pus-o pe hârtie un ziar din Petersburg. Ziarul profesorului Srtona Kovalszky, comunică aceasta veste zicând, că încă în primăvara aceasta se poate aștepta izbucnirea unui nou resbel ruso-japonez. Iaponia va ocupa părțile nordice ale insulei Zahalin apoi platourile Primorszki și Kamcsatka, la ce Rusia va răspunde cu resbel.

O școală economică fractuală.

Toți bărbații noștri de bine au recunoscut, că poporul nostru în mare parte, în loc se înainteze în cele materiale, el sărăcește. Este înfiorător a ne gândi măcar, că brazda de pământ moștenită dela strămoși, să treacă în mâni străine! Sunt multe pricinile acestui rău, dar cea dintâiu este *neștiința*. Poporul germân de pildă, care și în ale plugăriei lucrează cu lumina științei, înaintează în toate. Reuniunea economică germână din Bănat susține la 200 școale populare economice, în serile de iarnă ține poporului prelegeri despre cultura diferitelor ramuri economice. Calea economului germân e luminată, el merge cu siguranță la lumina științei economice.

O bucurie nespūsă ne-a umplut inimile vestea de laudă și bucurie, că sinodul protopopesc al tractului B.-Comloș, întrunit la 13/26 Martie a. c. în B.-Comloș, la propunerea bravului preot Terențiu Oprean, în unanimitate a hotărât:

a) ca în centrul protteratului să se întemeieze cu 1 Septembrie a. c. o școală economică de model, pomăria căreia să servească de model învățătorimeii tractuale, care se facă aici praxă sub conducerea învățătorului acelei școli.

b) în întreg tractul să se organizeze cursuri de repetițiune, având învățătorii propunători să fie împărțășiți de un mic onorar sau plată.

c) cu supraveghierea acestor școli economice parohiale să însărcinează învățătorul școlii economice de model din centru, carele are îndatorirea a ține învățătorilor tineri și cursuri practice din economie.

Pentru lucrarea regulamentului de organizare al acestor școli s'a ales o comisiune constătătoare din membrii: Terențiu Oprean, Ioachim Muntean și Iuliu Vuia.

Credem, că sinodul a depus în bune mâni planul măreț de rededeșteptare economică a poporului.

Laudă se cuvine Prea On. Domn protopop Paul Miulescu, laudă tuturor membrilor sinodului protopopesc ai acestui tract, cari vrednici sunt a fi puși în pomelnicul culturii neamului!

Iată numele lor: Terențiu Oprean, Silviu Bichicean, Ioan Popovici, Ioan Stana, Mihai Păcașan, Atanasie Todan, Petru Pascu, Mihai Zomborean, Iuliu Vuia, Ioachim Muntean, Iuliu Toța, Ioan Raț, Eremia Popovici, Savu Albu, Nicolae Pesăcan, Nicolae Zomborean, George Oprean, Teodor Fluture, Dimitrie Giurgiu, Luca Ionescu, Arcadie Muntean, Pascu Șustrean, Ioan Paicu, Ioan Velici și Andrei Balan.

Este acum rândul stăpânirii mai înalte, ca să facă totul cu putință, ca hotărârile frumoase trup să se facă spre binele poporului sătos de merinde pentru viață.

Să susținem cu ori și ce preț în mâinile noastre coperișul școlii primare, cursurile de repetițiune; cu atât mai vărtos, că comitetul administrativ al comitatului Torontai a imbiat stăpânirii școllelor noastre, să întemeieze atari școli economice.

Celor puși în fruntea școllelor, rugarea noastră o îndreptăm și le zicem: *umblați până aveți lumină!* Țineți în mâinile învățătorimeii noastre cursurile de repetițiune, dacă nu voiți a primejdui cu o zi mai curând întreaga zidire culturală a neamului.

Amicul culturii.

NOUTĂȚI.

ARAD, 31 Martie 1906.

— **Numire.** Aflăm cu plăcere, că la nou sistemizatul post de interpret român pe lângă tribunalul reg. ung. din Arad a fost numit distinsul avocat *dr. George Popa.*

— **O faptă laudabilă, deamnă de imitat.** Primim următoarele:

Din împrejurarea, că simțământul religios slăbește pe zi ce merge în popor și pe lângă aceasta și sărăcia se încuibă unde nu este economizare casnică bună, ce ambele aduc ruinare familiară și materială în popor.

Pentru stăpânirea relelor acestora vrednicul nostru părinte Moise Babescu ca adevărat păstor

sufletesc, în ședința reprezentanței comunale din 15/28 Martie a propus și reprezentanța unanim cu cea mai mare plăcere și mulțămire a decis:

1. Pe baza ordinațiunii ministrului de interne nr. 21534 III. b. din anul 1904 ca în toate Duminicile și sărbătorile gr.-or. de dimineața când să începe serviciul divin în sfta biserică birturile să fi închise până la 2 ore p. m. precum și când trece cu mortul și procesiunea, boltele și birturile să fie închise până după trecerea actului conform legii din a. 1868 art. LIII. § 19.

2. Neguțătorilor să nu le fie permis a da muierilor pe contă nimic fără știrea bărbaților mai sus de 5 cor. și care va da își va perde banii și va fi pedepsit dela 50 cor. în sus duplicat; căci s'a expirat că din aceste provine mare sărăcie pe popor în folosul neguțătorilor.

3. Mai departe oricare birtaș sau neguțător, carele va da marfa lui pe bucate sau alte obiecte casnice muierii fără știrea bărbatului sau și copiilor, să fie pedepsit dela 10 cor. în sus tot duplicat.

Care sentință luându-se la protocol pentru așternerea și aprobarea congregației comitatului, despre ce suntem siguri, că în interesul binelui poporului și patriei o va aproba. *M. Gutu, înv.*

— **Tulipania și nu Ungaria.** Comedia cu tulipanul a luat dimensiuni atât de mari încât de acum Ungariei îi putem zice Tulipania. Mișcarea cu aceste flori e atât de mare, încât «națiunea» maghiară e încununată tot cu tulipan. Presa coaliției a constatat, că și bătrânul soare a ajuns acum în zodia tulipanului. Situația se mișcă în jurul tulipanului. Tulipan e întreaga țară, tulipan *austriac.*

Dacă guvernul va mai îndrăzni să reziste, cei din coaliție îi vor răspunde cu tulipan. Dacă Domnitorul nu va orându-i noi alegeri, îi vor demonstra cu tulipan, dacă n'a mai fi constituție, dacă comitetul diriguitor va fi dizolvat, vor face grevă cu tulipanul. Cui îi va zice patria «acum ori nici odată» îndată va sări și va fugi în prăvălia lui Fischer, să-și cumpere tulipan, ca astfel să-și îplinească datorința față de patrie și națiune. Dacă se culcă, în botoniera paltonului din cuer să strălucească tulipan, deci nu trebuie ca prin rugăciuni să se îndrepte cătră D-zeu pentru binele țării. Cine a plătit datoria pentru tulipan, altă datorință nu mai are față de patrie.

Comercianții fac adevărată concurență în jurul tulipanului. Sunt unii, cari îl vând ieftin, alții scump. Sunt și de aceia, cari falzifică. Unii sunt atât de complezanți și mari în sentimentele lor patriotice, încât cine cumpără dela ei un kgr. de zahăr s'au altceva, acelaia îi dă ca prezent un tulipan. Și câți au norocul, că astfel își pot vinde marfa lor cea rea.

În presă s'a făcut o literatură de tulipan. Zănicile comunicate întăresc în marii patrioți credința, că tulipanul e floare adevărat maghiară din țara noastră și nu e marfă din Viena. Poeții scriu poezii despre tulipan.

Strada Vienei de acum înainte va fi botezată strada tulipan.

Nucă doară prin aceasta s'ar face cum va aluzie la împrejurarea, că tulipanul e fabricație din Viena! Nu! Prin aceasta voește să demonstreze, că de acum înainte în Ungaria nu voește să se știe de Viena nici după nume. Tot ce e unguresc va primi numele de tulipan. Guvernul drabanților va fi botezat guvernul tulipanului, din Kristóffy va fi Tulipan Joska. Astfel nădăjduim că nu se vor face alte încercări de maghiarizare, nici nu vor pretinde comandă ungurescă. Cu un cuvânt vom trăi în o țară de tulipan, și chiar Ungaria va primi nou nume, numele de Tulipania.

Și dacă după toate aceste nu va fi constituție în țară, acela ar fi proroc, cine va ști spune, ce va urma apoi.

— **Din Cluj** ni-se scriu următoarele: Luni seara în 26 Martie și-a terminat baritonistul N. Corfescu ciclul reprezentațiunilor dramatice, la cari fusesse angajat din partea directorului teatrului din Cluj.

În ultima reprezentație a debutat cu puternica operă «Rigoletto», în care a jucat escelent. În rolul bufonului «Rigoletto» l'am văzut combinând perfect comicul cu tragicul. Râdeai de el, când îl vedeai cu câtă artă face pe bufonul și simțai o vădită durere, când frânt de durere își caută fiica răpită de sbirii prințului. Posesor al unei

voci cu un volum respectabil și timbru foarte pronunțat i-a reușit să interpreteze perfect pe tragicul bufon. Afară de aceeași Corfescu a dovedit, că e și un escelent meșteșugăruș al scenei, căci el stăpânește cu jocul său pe actorii de profesie.

În săptămâna trecută a debutat de douăori în «Barbierul de Sevilla» împreună cu primadona operii din Paris, Ivonne de Treville. Dacă-i vorba de a face oarecare comparație între acești doi stăpâni ai artei muzicale fără încunjur putem afirma, că nu se deosebește unul de altul, doar întru atât, că Corfescu e bariton, iar Treville soprano, încolo aceeași școală perfectă, același joc escelent de scenă, același volum larg în voce, aceeași interpretare fidelă de sentimente, aceeași fire și înfățișare simpatice...

Despre «Lucia» și «Trovatore» s'a vorbit cu altă ocaziune.

Ș'acum pleacă Corfescu dela Cluj. Pleacă însoțit de simpatia și admirațiunea publicului, pe care l'a fascinat cu vocea și jocul său de scenă; iar cu sine duce trei cununi de lauri, pe cari le-a primit dela Românii și Ungurii din Cluj, cari i-au încununat plini de recunoștință bogata lui artă.

— **Dramă de dragoste pe stradă.** Din Sarvaș ni-se scrie Mihai Ontyik de 22 ani și Iuliana Kis de 17 ani, erau îndrăgostiți de mai multă vreme. Tinerii însă n'au avut fericire din dragostea lor, căci tatăl feciorului și mama fetei n'au voit nici să audă de dorința lor la căsătorie.

În săptămâna trecută feciorul făcuse ofertă fetei să se mute din Sarvaș și fără binecuvântarea preotului să încheie căsătoria, ea însă n'a îndrăznit să facă acest pas și l'a rugat pe iubitul ei se nu mai vină la ei. Tânărul îndrăgostit s'a învoit la toate cu condiția însă, ca încă odată în zori de zi să se întâlnească.

Fata s'a învoit și eri s'au și întâlnit, dimineața la orele 4, în margine de sat. Se împopulă deja strada, când cei îndrăgostiți plecau spre casă. Ontyik a rugat-o să nu-l părăsească, dar ea a rămas pe lângă hotărârea de mai nainte. Atunci el a scos revolverul și a împușcat de două ori asupra ei lăsându-o moartă, apoi și-a îndreptat revolverul și asupra lui. Când a venit ajutor, mai trăiau încă, dar nu peste mult ambii au murit. El a luat hotărârea aceasta de mult, căci s'a găsit pistolul la el, unde cere scuză pentru cele făcute. Despre tatăl său nu amintește nimic.

— **Moarte suspectă.** În apropiere de comuna Mândruloc, au scos din Murăș un cadavru. Antistia comunală a făcut îndată cercetare și s'a aflat, că mortul este Andreiu Vormittag, frizer în Chesinți. Constatându-se aceasta i-s'a făcut înmormântarea cuvenită.

După înmormântare însă întreaga afacere a luat o nouă întorsătură.

Soția lui Vormittag s'a înfățișat la procuratura din Arad și a spus, că bărbatul ei când s'a depărtat din Chesinți a avut la sine 100 coroane și un lanț de argint și când cadavru lui a fost scos din Murăș, n'a găsit la el nici lanțul nici banii avuți. Astfel să iscă bănuiala, că frizerul a fost jertfa unor hoți. Procuratura a dat ascultare vorbelor soției lui Vormittag, și a exhumat cadavru, mergând la fața locului mai mulți medici cari vor constată, de ce moarte a murit Vormittag.

— **Intregire.** Ni-se scrie: În numărul 48 al «Tribunei» s'a publicat numele celor cari au contribuit cu suprasolviri la petrecerea aranjată în 11/24 Februarie din Mehala. Însă din greșală a rămas un domn afară. Vă rog dar să publicați ulterior pe domnul Dr. Țiegle Petru, avocat, cu 4 cor.

— **Deținere senzațională în New-York.** Din New-York se telegrafează; că procurorul de stat, Jerome a primit ordin, ca să dețină mai multe persoane de poziție înaltă în viața publică. Deținerile sunt în legătură cu descoperirile făcute la băncile de asigurare, unde s'a adevărit, că conducătorii acestor bănci au folosit banii spre scopuri politice.

— **Napoleon și litera «M.»** O foaie engleză a scos la iveală rolul literii «M» în viața lui Napoleon. Prima luptă mare a dobândit-o la Marengo. Marboe a cunoscut în Napoleon pe omul genial. Melas i-a deschis drumul spre Rusia. Mortier a fost primul general al lui. Moreau l'a tradat și murat fost primul martir al lui. Maria

e cu puțință ca elementul paleoslav să fi fost, în parte, ante-roman, în Dacia, iar teritorul formațiunii poporului român să se fi întins (învrăstat cu elementul slav, în parte) din Carpați, până în munții Macedoniei.

Dacă însă facem aceste reflexiuni în fuga condeiului, nu însemnează că depreciam munca dlui Cuparu, ci din contră ne bucurăm de aparițiunea cărții sale bune. Dar un lucru, totuși, să ni se permită, să nu înțelegem, ce vrea să spună d-sa în alineatul ultim al broșurii sale, de încheiere:

»Periodul primejdios pentru Români, al influenței prime vetero-slavice, ajunge sfârșitul său în urma venirii Ungurilor, la capătul secolului 9. Al doilea period al influenței slavone își ajunge capătul în 1643, iarăși prin un amestec unguresc, adevărat prin ordinul lui Rákoczy, până ce unirea din 1700 cu biserica Romei face peste puțință pentru totdeauna ori și ce influență slavă asupra limbei și a culturii noastre.

Mie mi se pare, că despre aceste fapte istorice pline de urmări salutare, ar fi bine să medităm mult, foarte mult...»

»Mie mi se pare, că nu trebuie să medităm foarte mult, ci să ne prindem cu inimă, cu energie de muncă, sub lucirea razelor încălzitoare... căci când e vorba de viitorul și mântuirea noastră culturală: *Ab Oriente lux...* Sfinx.

În Tipografia «Lucașăru» din Budapesta a apărut: «*A román helyesírás története*», scrisă de Dr. Iosif Siegescu, profesor la gimnaziul de stat din Budapesta.

În «Institutul tipografic» din Șimleul-Silvaniei a apărut: «*Păstorul sufletesc*», ziar periodic de predici, redactat cu înalta permisiune a Măritului Ordinariat de Gherla și edat de Ioan Budișan, Alimpiu Coste și Avram Dragoș preoți. Apare odată pe lună.

În Tipografia «Diecezană» din Arad a apărut: «*Dialoge*», de Iuliu Groșorean.

Nr. 27/1906.

CONCURS.

»Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român« va conferi pentru anul școlar 1905/6 un *stipendiu de 200 cor.* din »Fundațiunea Georgiu Boieru din Vadu«, pentru un elev de naționalitate română, ce urmează la vrea din școalele medii din patrie, având preferința în înțelesul literelor fundaționale aceia, cari sunt înrudiți cu fericitul fondator.

Cererile pentru acest stipendiu au să se înainteze Comitetului central al »Asociațiunii în Sibiu (Nagyszeben), strada morii Nr. 6, cel mult până la 20 Aprilie st. n. a. c. provăzute cu următoarele documente:

- Atestat de botez,
- testimoniu de pe anul școlar 1904—5.
- atestat de paupertate,
- documente prin cari să se constate înrudirea cu fericitul fondator.

Cererile întrate după terminul de 20 Aprilie n. nu se vor conzidera.

Sibiul, din ședința comitetului central al »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român« ținută la 27 Ianuarie 1906.

Stefan Sterca Șuluțu,
prezident.

Octavian Goga,
secretar.

ANUNȚ.

Conzistorul gr.-or. român din Arad anunță preventiv, că pământurile fondului preoțesc diecezan din Sânmihaiul-român din 1561⁷³⁴/₁₆₀₀ și din Chișoda de 435 jughere catastrale se vor esarinda în primăvara anului 1907 cu începere dela 1 Octombrie al aceluși an pe restimp de 6 ori 10 ani.

Arad, din ședința conzistorială a senatuepiscopesc ținută la 9/22 Martie 1906.

Ioan I. Papp m. p.
Episcop.

Economie.

Arad, 31 Martie 1906.

Istoria comerțului. La societatea «Femeilor Române», dl N. Iorga profesor universitar, și-a dezvoltat a3-a dsale conferință: *Din trecutul românesc.*

Conferențiarul face istoricul breslelor din Muntenia și Moldova din secolul al XVIII și prima jumătate a secolului al XIX-lea arătând modul de constituire a breslelor, importanța și rațiunea lor de a fi. Inzistă asupra numărului mare de bresle — existente în timpul acela, provenit din faptul, că pentru ori ce specialitate, cât de mică se constituia o brezlă aparte.

Citează mai multe bresle, a căror importanță ar fi secundară, între cari și aceea a «șerbetarilor», o specialitate de meseriași cofetari, cari se ocupă exclusiv numai cu prepararea șerbeturilor la boeri.

În a doua parte a conferinței, dl Iorga se ocupă de comerțul românesc între anii 1780—1830, relevând faptul, că marii comercianți din epoca aceasta, cari aveau relațiuni comerciale cu Ardealul, Turcia, Rusia, Austria etc., erau de naționalitate străină: Turci, Evrei, Armeni, Greci; case de comerț românești sunt puține, iar afacerile comerciale restrânse; se pot menționa casele de comerț, zise românești: Scurty, Lada, Hagi, Popp, Vârnăv.

Cei dintâiu, cari au venit în porturile noastre: Brăila și Galați, pentru afaceri comerciale au fost: Austriacii, Rușii și Italienii supuși ai regatului Sardei, între anii 1830—1834. Profitul cel mare însă l-a avut Germania.

Cu introducerea modelor noi, la anul 1880 s'a făcut o schimbare în comerțul românesc,

Se importau în țările române, obiecte de îmbrăcăminte ca postavuri sileziane, cituri; la 1830 pălăriile de dame; dela 1880 peruci mobile, mai ales canapele, cari au înlocuit vechile divanuri boerești, — galoane de fir și în sfârșit, diferite articole de coloniale, alimente străine.

Tratate comerciale. Ziarul vienez «Neues Wiener Tagblatt» află, că tratativele comerciale cu România vor fi reluate, numai când se va fi încheiat tratatul comercial cu Serbia.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Cota oficială pe ziua de 30 Martie.

INCHEEREA LA 12 ORE:

Grâu pe Aprilie 1906 (100—clgr.)	16:43—16:46
Secară pe Aprilie	13:54—13:56
Orz pe Aprilie	15:54—15:56
Cucuruz pe Mai	13:30—13:32
Grâu de toamnă pe 1906	16:42—16:46

INCHEEREA LA 5 ORE:

Grâu pe Aprilie 1906	16:40—16:42
Secară pe Aprilie	13:48—13:50
Ovăs pe Aprilie	15:48—15:50
Cucuruz pe Mai	13:36—13:38
Grâu de toamnă pe 1906	16:38—16:40

Bursa de bucate din Timișoara.

Grâu: 78—100 klgr.	Cor. 15:50—15:60
« 79—100 «	.....
Secară: 100 «	12:20—12:30
Orz: 100 «	13:50—13:60
Ovăs mercantil 100 klgr.	14:10—14:20
« cernut 100 klgr.	13:30—13:30
Cucuruz nou 100 «	13:20—13:30
« vechiu 100 klgr.	.....

Prețul alcoolului în Arad.

Alcool rafinat în mare	Cor. 158—
« « « mic	« 160—
« brut « mare	« 156—
« « « mic	« 158—

Târgul de porci din Kőbánya.

De prima calitate ungară: Bătrâni, grei părechea în greutate peste 400 klgr. — — — fil.; bătrâni mijlocii, părechea în greutate 300—400 klgr. — fil.; tineri grei în greutate peste 320 klgr. 125—127 fil.; calitate sârbească: grei părechea peste 260 klgr. 120—126 fil.; mijlocii părechea 240—260 klgr. greutate 121—122 fil. Ușori până la 240 klgr. 116—118 fil.

Posta Administrației.

I. C., Cefa. Cartea d-tale cea dintâiu n'am primit-o. S. I. locuște în str. Józseffőherczeg-ut 2. (Edificiul «Victoriei»).

Redactor responsabil: Sever Bocu.
Editor proprietar: George Nichin.

Numai într'o casă,

în care copii sunt sănătoși și viguroși, domnește fericire și mulțămire. Unul dintre cele mai bune mijloace pentru a avea copii sănătoși este EMULZIUNEA alui SCOTT, o emulziune din cea mai bună unsoare de pește medicinală din Norvegia mestecată cu hipofosfiți de var și natron. Unde se folosește EMULZIUNEA alui SCOTT, acolo nu se află copii debili ori bolnăvicioși și în creștere înapoiați.

Toți copii o iau bucuros, căci EMULZIUNEA lui SCOTT e dulce și plăcută și e mistuibilă și pentru stomacul celui mai debil copil. Pescarul cu bogatul cel mare este semnul care garantează procedura veritabilă a lui Scott.

Se poate căpăta în ori ce apotecă.

Cu provocare la această zi, pe lângă trimiterea a unor timbre de 75 fileri, trimis fără altă cheltuielă 1 sticlă de probă.

Apoteca orășanească a lui Emil Budai
Budapesta, IV., strada Vác nr. 34—50.

Prețul unei sticle originale e de 2.50 cor.

Cele mai fine și mai elegante haine

pentru bărbați, copii

și cel mai potrivit și cel mai ieftin
isvor de cumpărare pentru ori-ce îmbrăcăminte se află la

Moskovitz Zsigmond

Arad, Edificiul teatrului

unde e asortiment bogat și
cel mai bun eroi.

Trag atențiunea binevoitoare a P. T. preoți,
precum dnlor teologi și pedagogi asupra îmbrăcămintelor

„Șaguna“

făcut de mine, ce se poate cumpăra exclusiv numai la mine, precum și redingate și veste preoțești.

Ori-ce îmbrăcăminte cumpărată dela mine, se străformă după măsura corpului fără nici o plată.

Telefon-nr. pentru orași și comitat: 534.
Intrebuițarea telefonului pentru P. T. publică e gratuită.

Comande din provincie se efectuează momentan.

Intemeiat la 1850.

PIANE

Între plăcerile vieții familiare, fără îndoială se ține și pianul, ce în magazinul meu se găsește în forme noi, de la 700 cor. în sus, iar cele folosite de la 200 cor. începând.

Folosirea de pian, pe lună 8 coroane. Tocmirea pianelor în provincie și în loc, o îndeplinesc prin adjutantul meu de specialitate.

În biblioteca mea de împrumutare în care se găsesc opuri literare în limba maghiară, germană și franceză în cel mai mare schimb. Prețul de citit pe lună e 1 cor. iar după volum 8 fleri,

Krispin József

Arad, Deák Ferencz-utca 28.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNEA SUMARA.

1905 12 Martie	ACTIV	1906	
		11 Martie	4 Martie
65584424	46091924 Reserva metalică Aur	106104276	105982703
3881294	19492500 " trate Aur	1376098	1400447
42136983	Argint și diverse monete	59347412	65864168
14406023	Portofoliu Român și Străin	23842199	23530467
11999940	*) Impr. contra ef. publice	11999924	11999924
14781258	" " " " în cont curent	14983507	14983507
1704546	Fonduri publice	2914292	2914292
5638889	Efectele fondului de rezervă	5768153	5768153
569913	" " " amortisarea imob. și material	601598	601632
327278	Imobili	347534	352761
81981700	Mobilier și Mașini de Imprimerie	84138465	84012215
15897831	Cheltueli de Administrațiune	2814257	2230207
16875885	Deposite libere	32283449	25825087
275735964	Compturi curinți	346521164	345465563
	Compturi de valori		
	PASIV		
12000000	Capital	12000000	12000000
19546217	Fondul de rezervă	21034186	21034186
2923784	Fondul amortisării imobilelor și material	3105044	3105044
158859830	Bilete de Bancă în circulațiune	225773240	224793720
424433	Dobânzi și beneficii diverse	470229	520398
81981700	Deposite de retras	84138465	84012215
275735964	Compturi curinți	346521164	345465563

Scomptul 5%
*) Dobânda 6%

Anunț!

Am onoare a aduce la cunoștință că am deschis în Arad, — strada lemnului (Fa-utca) — No. 1. o fabrică de mașini agronomice sub firma înregistrată la tribunalul comercial

VULCU J. MAXIM

Dispunând de mijloace îndestulătoare și sprijinit pe experiențele mele extinse făcute în

o o Austro-ungaria, Germania și America o o mă aflu în plăcută poziție a produce și servi pe onoratul public o o o cu tot felul de mașini agronomice o o o din material de prima clasă și pe lângă prețurile cele mai avantajoase. o o o

În special fabric, diverse mașini de sămănat, secerat, sfărâmatoare de cucuruz, mașini de săpat, de tăiat nutreț la vite, ciururi, pluguri (Șelțană), prese de vin, pompe precum și alte articole de pivnițarie și instalațiuni de mori, joagăre și țiglarii mic și mare, după cele mai moderne și mai practice sisteme recunoscute în branșele mașinării sus numite.

Procur, mijlocind prețurile cele mai avantajoase, mașini de abor și treerătoare, motoare de benzin, petrolen, spirit sau gaz, garantând totdeauna, atât de construcțiunea mașinilor cât și de materialul cel mai bun.

Efectuez totdeauna lucruri de lăcătușerie și tot felul de reparațiuni de mașini,

cu prețuri foarte moderate, pe lângă serviciu cinsit și prompt.

Kern și Petrovics

comersant de mărfuri coloniale, vin, șampanie, rum, ape minerale și cărnuri de vinat

Oradea-mare, Strada principală

(vis-à-vis de firma Huzella M.)

„La crucea de aur“.

Cel mai ieftin isvor de aprovizionare.

Săminte economice de grădină, straturi și flori

pe cari le punem cu calitatea cea mai bună și proaspete, sub răspundere, la dispoziția on. public, mai departe

felurite articole de post, ș. a. felurite soiuri de pești din țeară și străinătate, afumați ori în ulei, felurite brânzături, zilnic tea și unt proaspăt și ulei ținut în gheață, de săminte de cînepă,

recomandăm bogatul nostru asortiment atențiunei on. public.

Kern și Petrovics

comersanți de coloniale

Oradea-mare, Strada principală.

Alianța Măestrilor de Mobile din Arad

==== vis-à-vis cu ușa principală a teatrului. =====

Recomandă bogatul magazin de mobila cea mai modernă, lucrata exclusiv de maeștrii aradani

 **MARE ASORTIMENT DE PERDELE,
DIFERITE COVOARE ȘI COUVERTURI.**

fiind scopul nostru a aduce în contact direct publicul cu măeștrii, punem la dispoziția onorabilului public

==== **Mobila cea mai bună cu prețurile cele mai favorabile!** =====

==== **Cu planuri servim gratuit.** =====

Atragem atențiunea publicului asupra magazinului nostru principal din calea Archiducelui
Iosif No. 11. pe care îl ținem numai până în 1-a August.

Protejarea onor. public o cere:

Az Aradi Butorkészítő Iparosok Szövetkezete

mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja.

Splendida iluminatie seara până la ora 11.

